

TEBLİĞ

Tarım ve Köyişleri Bakanlığında:

TÜRK GIDA KODEKSİ PİRİNÇ TEBLİĞİ
(TEBLİĞ NO: 2010/60)

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğ'in amacı, paketli veya dökme olarak insan tüketimine sunulan kavuzsuz pirinç, değirmenlenmiş pirinç, yarı haşlanmış pirinç ve kırık pirincin tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretim, hazırlama, işleme, muhafaza, depolama, taşıma ve pazarlamasını sağlamak üzere bu ürünlerin özelliklerini belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ Oryza sativa L. türüne giren kültür bitkilerinden elde edilen paketli veya dökme olarak insan tüketimine sunulan, kavuzsuz pirinç, değirmenlenmiş pirinç, yarı haşlanmış pirinç, kırık pirinç ile Oryza sativa L. türüne giren farklı renkteki pirinçleri ve aromalı pirinçleri kapsar. Pirinçten türetilen ürünleri ve yapışkan pirinci kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 23 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Aromatik pirinç: Genetik olarak kendine has aroması ve kokusu olan pirinci,
- b) Çeltik: Oryza sativa L. türüne giren kültür bitkilerinin kavuzları soyulmamış tanesini,
- c) Kavuzsuz pirinç: Yalnızca kavuzları soyulmuş olan çeltiği,
- ç) Kırık Pirinç: ¼ ünden fazlası kırılmış olan pirinci,
- d) Kırıntı veya toz kırık: 1,4 mm'lik yuvarlak delikli elekten geçen kırığı,
- e) Kusurlu tane: Aşağıda tanımı verilen,
 - 1- Ham tane: Tam olgunlaşmamış yeşil taneyi,
 - 2- Doğal şekil bozukluğu olan tane: Doğal şekil bozukluğu, kalıtsal kökenli olsun ya da olmasın, çeşidin tipik morfolojik özellikleriyle kıyaslandığında görülen şekil bozuklukları olan taneyi,
 - 3- Tebeşirleşmiş tane: Genetik özelliği olarak beyaz göbeklilik taşıyan çeşitler dışında çevre veya diğer faktörlerden dolayı tane yüzeyinin en az dörtte üçü opak ve tebeşir görünümünde olan taneyi,
 - 4- Kırmızı çizgili tane: Üzerinde perikarp kalıntısı olarak o çeşide has olmayan kesik, boydan boya ince veya kalınca koyu kırmızı renkli çizgiler bulunan taneyi,
 - 5- Benekli tane: Üzerinde siyah renkli belirgin küçük benekler olan veya hafif yüzeysel siyah çizgiler taşıyan taneyi,
 - 6- Lekeli tane: Tane yüzeyinin küçük bir bölgesinde, değişik renklerde (siyah, kırmızı, kahverengi) veya derin siyah çizgiler şeklinde de olabilen, tane doğal renginde belirgin değişiklik olan taneyi,
 - 7- Sarı tane: Kurutma sebebi dışında, doğal rengini kısmen ya da tamamen kaybederek limon ya da portakal sarısı tonu almış taneyi,
 - 8- Amber tane: Kurutma sebebi dışında, tüm yüzey renginin hafif amber-sarı bir renge dönüşmüş olan taneyi,
 - 9- Mandık veya kırmızı tane: Tane yüzeyinin tamamı kırmızı olan taneyi,
 - 10- Kırık tane: ¼ ünden fazlası kırılmış olan taneyi,
- f) Pirinç veya değirmenlenmiş pirinç: Oryza sativa L. türüne giren kültür bitkilerinin tanesi olan çeltiğin, tekniğine uygun olarak kavuzları soyulduktan sonra, çeşitli değirmenleme işlemleri uygulanarak embriyo ve kabuk ile alöron'un kısmen veya tamamen alınması suretiyle elde edilen tane ürünü,
 - Az değirmenlenmiş pirinç: Kavuzsuz pirincin kısmen değirmenlenmesi ile elde edilen kepekli pirinci,
 - Tam değirmenlenmiş pirinç: Kavuzsuz pirincin kepeğinin tamamının ve embriyosunun tamamına yakınının alınması ile elde edilen pirinci,
- g) Yabancı madde: Pirinç tanesi dışındaki böcek ve böcek parçaları ile kalıntıları, hayvansal atık ve kalıntıları, yabancı tohumlar, kabuk, kepek, saman gibi organik maddeler ile taş, kum, toprak ve metal gibi inorganik maddeleri,
- ğ) Yarı haşlanmış pirinç: Nişastası jelatinize olana kadar su veya buhar ile ısıtılma tabii tutulan ve sonra kurutulmuş çeltiğin işlenmesiyle elde edilen kavuzsuz veya değirmenlenmiş pirinci, ifade eder.

Ürün özellikleri

MADDE 5 – (1) Bu Tebliğ kapsamındaki ürünlerin özellikleri aşağıda verilmiştir:

- a) Pirinç, kendine has renk, tat, koku ve görünüşte olmalı, acılaşmış, ekşimiş, kokuşmuş, küflenmiş olmamalı, yabancı bir tat ve koku, böcek ve böcek parçalarını, kalıntıları ve yumurtalarını, hayvansal artıklar ve metal parçaları

çermemelidir.

b) Bu Tebliğ kapsamındaki pirinçlerin ve kırık pirinçlerin rutubet miktarı en fazla %14.5 olmalıdır.

c) Farklı pirinç çeşitleri, sınıfları, grupları, tipleri ve menşei karıştırılarak piyasaya sunulamaz. Ürün içerisinde bulunan kırık taneler, kendi çeşidinden başka bir çeşidin kırığı olamaz.

ç) Tam değirmenlenmiş pirinç; içerdiği kusurlu tane, organik ve inorganik yabancı madde miktarlarına göre 1. Sınıf veya 2. Sınıf olarak değerlendirilir.

d) Bu Tebliğ kapsamındaki pirinçler; kusurlu tane, organik ve inorganik yabancı madde içerikleri açısından Ek-1'e uygun olmalıdır.

e) Aromatik pirinç; değirmenlenmiş pirinç, kavuzsuz pirinç, yarı haşlanmış pirinç olarak işlenebilir. Bu durumda aromatik pirinçte bulunabilecek kusurlu tane, organik ve inorganik yabancı madde içerikleri Ek 1'de ait olduğu işleme şeklinin ve sınıfının değerlerine uygun olmalıdır.

f) Genetik özelliği olarak beyaz göbeklilik taşıyan pirinç çeşitlerinde tebeşirleşmiş tane aranmaz.

g) Pirinç içinde kavuzsuz pirinç ile çeltik miktarı ayrı ayrı ağırlıkça % 0.05'i geçmemelidir.

ğ) Kavuzsuz pirinç içinde çeltik miktarı ağırlıkça % 1'i geçmemelidir.

h) Pirinçler, tane uzunluğuna göre uzun taneli pirinç, orta taneli pirinç ve kısa taneli pirinç olarak gruplandırılır. Pirinçlerin tane uzunlukları ve uzunluk/genişlik oranları Ek-2'ye uygun olmalıdır.

Katkı maddeleri

MADDE 6 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünler 22/5/2008 tarihli ve 26883 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Renklendiriciler ve Tatlandırıcılar Dışındaki Gıda Katkı Maddeleri Tebliği'ne uygun olmalıdır.

Bulaşanlar

MADDE 7 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünler, 17/5/2008 tarihli ve 26879 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Gıda Maddelerindeki Bulaşanların Maksimum Limitleri Hakkında Tebliğ'de yer alan hükümlere uygun olmalıdır.

Pestisit kalıntıları

MADDE 8 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerdeki Pestisit kalıntı miktarları, 31/12/2009 tarihli ve 27449 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Gıda Maddelerinde Bulunmasına İzin Verilen Pestisitlerin Maksimum Kalıntı Limitleri Tebliği'nde yer alan hükümlere uygun olmalıdır.

Hijyen

MADDE 9 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünler Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıda Hijyeni bölümünde yer alan genel kurallara uygun olarak üretilmeli ve 6/2/2009 tarihli ve 27133 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi-Mikrobiyolojik Kriterler Tebliği'nde yer alan hükümlere uygun olmalıdır.

Ambalajlama ve etiketleme-işaretleme

MADDE 10 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerin ambalajlanması, etiketlenmesi ve işaretleme "Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği"nin Ambalajlama ve Etiketleme - İşaretleme Bölümü ile 25/8/2002 tarihli ve 24857 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi – Gıda Maddelerinin Genel Etiketleme ve Beslenme Yönünden Etiketleme Kuralları Tebliği'nde yer alan hükümlerin yanı sıra aşağıdaki kurallara da uyulmalıdır:

a) Hasatın gerçekleştiği yıl "ürün yılı" olarak ambalaj üzerinde belirtilmelidir.

b) Tane uzunluğu uzun, orta ve kısa olarak ambalaj üzerinde belirtilmelidir. Tane uzunluğu "uzun" olan pirinçler Tip A, Tip B veya Tip C olarak da belirtilmelidir.

c) Pirincin sınıfı, kırık oranı ve menşei ambalaj üzerinde belirtilmelidir.

ç) Ürüne ait çeşit adı (Örneğin Baldo Pirinç, Osmancık pirinç gibi) ürün etiketi üzerinde belirtilebilir. Ayrıca pirincin yetiştirildiği yöre veya bölge etiket üzerinde yazılmak istendiğinde "... yöresinde/bölgesinde yetiştirilmiştir" şeklinde ifade edilmelidir (Örneğin Baldo Pirinç "Trakya bölgesinde yetiştirilmiştir" gibi).

d) Pirinç etiketinde "pilavlık pirinç" gibi kullanım amacına yönelik ifadeler etiket üzerinde yer alabilir. Bu ifadeler kullanılmak istendiği takdirde "pilavlık-ithal pirinç", "pilavlık-yerli pirinç" şeklinde aynı yüzde, aynı puntoyla yazılmalıdır. Ayrıca ithal pirinçlerin menşei de arka yüzde yazılmalıdır.

e) "Kavuzsuz pirinç" ifadesi yerine "kahverengi pirinç", "kargo pirinç" ifadeleri kullanılabilir.

f) "Az değirmenlenmiş pirinç" ifadesi yerine "kepekli pirinç" ifadesi kullanılabilir.

g) "Tam değirmenlenmiş pirinç" ifadesi yerine "pirinç" ifadesi kullanılabilir.

ğ) "Yarı haşlanmış pirinç" ifadesi yerine "parboiled pirinç" ifadesi kullanılabilir.

Taşıma ve depolama

MADDE 11 – (1) Bu Tebliğde yer alan ürünlerin depolanmasında ve taşınmasında Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Gıdaların Taşınması ve Depolanması Bölümündeki kurallara uyulmalıdır.

Numune alma ve analiz metotları

MADDE 12 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünlerden Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği'nin Numune Alma ve Analiz Metotları bölümünde belirtilen kurallara uygun olarak numune alınmalı, ulusal veya uluslararası kabul görmüş analiz metotları uygulanmalıdır.

Denetim

MADDE 13 – (1) Bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünleri üreten, satan ve ithal edenler bu Tebliğ hükümlerine uymak zorundadır. Bu hükümlere uymayan işyerleri hakkında gerekli işlemler, 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu hükümlerine göre Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yapılır.

Yürürlükten kaldırılan mevzuat

MADDE 14 – (1) Bu Tebliğ ile 19/4/2001 tarihli ve 24378 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Pirinç Tebliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Uyum zorunluluğu

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Halen faaliyet gösteren ve bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünleri üreten, satan ve ithal eden işyerleri bu Tebliğin yayım tarihinden itibaren bir yıl içerisinde bu Tebliğ hükümlerine uymak zorundadır.

(2) Halen faaliyet gösteren ve bu Tebliğ kapsamında yer alan ürünleri üreten, satan ve ithal eden işyerleri bu Tebliğ hükümlerine uyum sağlayıncaya kadar 19/4/2001 tarihli ve 24378 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Pirinç Tebliği (Tebliğ No: 2001/10) hükümlerine uymak zorundadır.

Yürürlük

MADDE 15 – (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

Ek-1. Bu tebliğ kapsamındaki pirinçlerin, kusurlu tane, organik ve inorganik yabancı madde içerikleri

	Ham tane ve tebeşirleşmiş tane ⁽¹⁾ (Ağırlıkça En Fazla, %)	Mandık veya kırmızı tane (Ağırlıkça En Fazla, %)	Kırmızı çizgili tane (Ağırlıkça En Fazla, %)	Doğal şekil bozukluğu olan tane, benekli tane, lekeli tane, sarı tane ve amber tane (Ağırlıkça En Fazla, %)	Kırık tane (Ağırlıkça En Fazla, %)	Organik Yabancı Maddeler ⁽²⁾ (Ağırlıkça En Fazla, %)	İnorganik Yabancı Maddeler (Ağırlıkça En Fazla, %)
Pirinç (1. sınıf)	1	0.5	0.5	0.5	5	0.3	0.0
Pirinç (2. sınıf)	2	1	1.5	1	10	0.4	0.1
Kavuzsuz pirinç	6	4	-	2	5	1.5	0.1
Az Değirmenlenmiş pirinç	2	1	2	1,5	5	0.5	0.1
Yarı haşlanmış kavuzsuz pirinç	6	4	-	2	5	1.5	0.1
Yarı haşlanmış değirmenlenmiş pirinç	2	1	2	1,5	5	0.5	0.1
Kırık pirinç	6	4	2	2	-	0.5	0.1
Kırıntı veya toz kırık	-	-	-	-	-	1.5	0.1

⁽¹⁾ Genetik özelliği olarak kendine has beyaz göbekli olan pirinç çeşitleri 1. ve 2. sınıf pirince göre değerlendirilir ve tebeşirleşmiş tane aranmaz.

⁽²⁾ Madde 5 (a) bendinde yer alan ve bulunmasına izin verilmeyen yabancı maddelerin dışındaki yabancı maddeleri kapsar.

Ek-2 Bu tebliğ kapsamındaki pirinçlerde Tane Uzunluğu ve Uzunluk/Genişlik Oranları

	Tane Uzunluğu (mm)	Uzunluk/Genişlik Oranı
Uzun Taneli Pirinç (Tip A)	>6,7	2≤ - ≤3
Uzun Taneli Pirinç (Tip B)	>6,7	>3
Uzun Taneli Pirinç (Tip C)	6.0≤ - ≤6.7	2≤ - ≤3
Orta Taneli Pirinç	5,2< - <6,0	<3
Kısa Taneli Pirinç	≤5,2	<2